

Ousmane o la precarietat persistent dels temporers de Ponent

written by Alfons Cabrera Valencia | 28 de juny de 2021

El 17 de maig de 2006, Ousmane Diallo va salpar d'un port del Senegal; 11 dies més tard arribava a les Illes Canàries. Ell i els seus companys de travessa van estar 5 dies custodiats per militars, i després els van dur a Madrid en avió i, d'allà, a La Corunya. Només una setmana més tard, un immigrant ja establert a la península el va portar en cotxe a Barcelona, però no s'hi va estar ni 5 dies. Etcètera.

Després de 15 anys, la situació de l'Ousmane és ara menys volàtil, però, com bona part dels immigrants africans que viuen a l'Estat, continua sense papers i continua sent nòmada. Ara és a Lleida ciutat, però fa res era a Bovera (Garrigues) talant arbres, i al setembre probablement anirà a Jaén a batollar oliveres. De moment no té feina, però n'ha trobat per començar d'aquí a una setmana.

Ja hi ha a Lleida i rodalia més de 20.000 treballadors immigrants que han vingut a la campanya de la fruita. Colliran més de 300.000 tones d'albercocs, cireres, nectarines, paraguaians, peres, pomes, préssecs i prunes. Les gelades del març i una primavera menys calorosa que de costum faran que aquesta campanya sigui més fluixa. La necessitat de treballadors, per tant, també és menor: s'espera arribar a un màxim de 25.000 el juliol, per sota dels pics de fins a 33.000 dels anys amb collites més abundants.

L'estiu passat va haver-hi a Lleida una afluència d'immigrants rècord; el problema fou que en van venir molts més dels que calien al camp. D'una banda, l'ensorrament del turisme (i per tant, d'activitats econòmiques com els manters) va dur molts

immigrants a mirar de guanyar-se les garrofes a altres llocs. D'altra banda, es va escampar el rumor que qualsevol que treballés a la campanya de la fruita de Lleida podria aconseguir papers: un decret de la Generalitat anunciava permisos temporals de treball per als tutelats i extutelats entre 16 i 23 anys (Catalunya no té cap competència amb altres perfils d'immigrants) que treballessin a la fruita. Això es va malinterpretar i molts sensepapers que no complien aquests requisits (edat i tutela de la Generalitat) van viatjar a Lleida. Els problemes que comportava una presència massiva de gent (sense feina i sense casa) es van agreujar pels efectes directes de la pandèmia en forma de brots de covid-19. El pes de tot plegat va caure sobre la crisi estacional de base, sobre els mals endèmics dels estius lleidatans.

Els mals endèmics dels estius lleidatans (tarda)

Els carrers del centre de Lleida, especialment la plaça del Dipòsit i voltants, s'omplen cada tarda d'immigrants. Una majoria aclaparadora són negres (guineans, ivorians, malians, mauritans, senegalesos...), però també n'hi ha uns pocs de l'est d'Europa. No tots són temporers: allà s'hi barregen els que han vingut a treballar al camp amb altres immigrants assentats a la ciutat, normalment en situació regular i amb feines estables. Allà passen l'estona i també es donen suport els uns als altres amb l'habitatge, amb la cerca de feina o amb allò que calgui. Molts s'obren a parlar sobre la seva situació amb la premsa, com a mínim d'entrada i superficialment; altres tenen una actitud fugissera per por i per desconfiança, o bé per no fer emprenyar els que tenen por i desconfiança. El que gairebé tots rebutgen és ser fotografiats, i sobretot ser fotografiats allà on viuen, per aquesta por que dèiem, però també, ho expliquen ells mateixos, per vergonya que els familiars a l'Àfrica poguessin arribar a veure les condicions en què viuen a Europa.

Temporers dormint al ras al centre de Lleida. / A. Cabrera

Ousmane Diallo viu a Balàfia, prop del centre, a un pis ocupat amb altres vuit subsaharians. Amb tot, encara ha tingut sort (i encert: Diallo és un veterà a Lleida). Altres temporers malviuen a magatzems, a campaments improvisats, a coves, dins un cotxe o al carrer. Cada estiu hi ha gent dormint al ras davant la Casa de Fusta, a la plaça Ereta i a altres racons del centre històric. “Abans de l’obertura del pavelló, vam detectar 18 temporers dormint als carrers i totes han estat allotjades”. Mariama Sall és regidora de Persones, Comunitat i Agenda 2030 a la Paeria de Lleida, i es refereix al pavelló de la Fira que han habilitat per acollir-hi temporers. Hi ha llits, armariets, dutxes, bugaderia i hi serveixen àpats, i té capacitat per a 122 persones, tot i que l’any passat van arribar a 210. Ara en són més de 50 i no s’espera arribar a xifres de 2020 ni de bon tros: hi ha molt marge i a més hi ha molta rotació (al pavelló sovint es fa la primera acollida i després ja van a viure a una altra banda). A part de la Fira, la Paeria posa a disposició dels temporers l’alberg Jericó i alguns pisos de lloguer, i l’any vinent es preveu obrir un

altre alberg al barri de Pardiniyes amb una capacitat de fins a 150 persones. Però segueix havent-hi gent al ras cada nit: “N’hi ha que rebutgen el servei de pavelló, perquè aquest servei té unes normes estrictes i uns horaris. Hi ha gent que té cotxe i hi dormen, però després van al pavelló per accedir al servei d’àpats o al de dutxes. I també pot haver-hi gent vinguda de nou que l’equip de carrer encara no ha detectat”.

I també hi ha l’error de pensar que tothom que dorm als carrers de Lleida és un temporer. La regidora Sall ho explica: “Per als casos de sense-llar ja hi ha altres recursos diferents del dispositiu per a temporers. Però algunes d’aquestes persones sense llar són reticents a qualsevol mena d’intervenció, sovint perquè hi ha patologia psiquiàtrica o addiccions o per altres qüestions”.

Jaume Pedrós, de la Unió de Pagesos, coincideix en aquest punt: “A Barcelona hi ha 1.300 persones sense sostre i no són pas temporers”.

Els mals endèmics dels estius lleidatans (nit)

A Lleida, les darreres nits se’n podien comptar una desena, molt dispersos, fent un tomb pel centre. N’hi ha d’haver força més, però, si més no de moment, no es veu res semblant a les mini acampades efímeres d’altres anys. A banda de tots els temporers que viuen en les situacions precàries esmentades (carrers, pavelló, pisos ocupats...), altres immigrants sí que gaudeixen de comoditat i privadesa. Alguns dels que tenen papers accedeixen als pisos de l’Ajuntament o bé a lloguers privats; altres, sense papers però veterans, tenen una xarxa a la zona i van a casa d’uns coneguts. A altres temporers, els pagesos per als quals treballen els proporcionen un habitatge decent. Tot i que el conveni agrari obliga a donar allotjament a tothom que vingui de més enllà de 75 quilòmetres, això sovint no es compleix, o bé es compleix, però els proporcionen habitatges insalubres.

“Qui més vol que el temporer estigui bé és el pagès, perquè si descansa bé, l’endemà rendirà més”, diu Jaume Pedrós, responsable de la secció de temporers del sindicat Unió de Pagesos. “Quan les coses es fan malament, s’ha d’anar a buscar el culpable. Però mai no van contra les institucions o contra les ETT, sempre van contra el pagès. I la multa la paga sempre el pagès”.

Una altra forma com es dilueix la responsabilitat rau en el fet que molts temporers no fan la campanya sencera a la mateixa finca, sinó que van encadenant diferents feines (sovint d’uns pocs dies de durada i alternant-les amb períodes en què no troben res), de manera que no queda clar qui els ha de proporcionar un lloc on viure. Qui acostuma a patir aquestes situacions especialment precàries són aquells que no tenen papers, que només són contractats quan hi ha pics de feina. Es calcula que al voltant d’un 40% dels temporers que viuen a Lleida capital no en té, de papers. Als pobles, la proporció de sense-papers és més baixa (la ciutat és un pol d’atracció per als immigrants que han arribat a l’Estat fa poc). “El pagès normalment no agafa treballadors sensepapers”, defensa Pedrós. “L’any passat es van fer 420 inspeccions de treball i només dotze van acabar en denúncia perquè alguna cosa no quadrava. D’aquestes, només cinc han acabat amb sanció, i encara s’han de recórrer”.

Tanmateix, Llibert Rexach, de la plataforma Fruita amb Justícia Social, troba que d’inspeccions se’n fan poques i, sobretot, es fan malament.

Els mals endèmics dels estius lleidatans (matinada)

De matinada, molts dels pocs que caminen pels carrers de Lleida són temporers. Carregats amb motxilles i bosses de plàstic, n’hi ha que esperen a la plaça del Dipòsit que vingui un pagès a última hora oferint feina, però la majoria van cap al bus o el tren per anar al camp o bé esperen que els vinguin

a recollir en cotxe. Diallo explica això dels cotxes: “Els taxis et cobren 5 euros al dia, anada i tornada. Els taxistes són negres també. Després els pagesos els donen 30 euros cada quinze dies per la benzina”. En diuen “taxis” i “taxistes”, però és quelcom col·loquial: són cotxes privats. Se’n queixa perquè, segons el conveni agrari, el treballador té dret a compensació per desplaçament en cotxe propi, i la cosa acaba desvirtuada d’aquesta manera. Llibert Rexach, membre de Fruita amb Justícia Social, confirma i amplia: “A vegades els cobren el transport o el menjar”. També tenen dret a cobrar dietes pels àpats, segons el conveni. “O bé els descompten un 10% del sou per l’allotjament, mentre dormen al carrer”.

Temporers, de matinada, a l'estació d'autobusos de Lleida.
/ A. Cabrera

Per posar aquests usos i abusos en context cal conèixer el sou que perceben: segons el [conveni col·lectiu agropecuari de Catalunya](#) (de 2018, però vigent), els temporers han de percebre 6,30 euros l'hora. Tanmateix, després de la pujada del salari mínim de 2020, hauria d'adequar-se el sou dels

temporers i apujar-lo a 7,43 euros. Segons Rexach, això sovint no es compleix: “No veuràs una nòmina amb un sou per sota del que està marcat, però sí que trobes nòmines que diuen que ha treballat tres dies i en realitat n’han estat cinc. O potser no els compten les hores extra, o van fent altes i baixes si per exemple plou i no es pot collir fruita”. Diallo rebla el clau: “Aquí ens paguen 54 euros per 9 hores, però sovint m’han pagat 5 euros l’hora, i també he arribat a treballar per 4”. Cal subratllar que són feines inestables i d’aquest sou han de viure les èpoques de l’any que no tenen feina. “A vegades no menjo, Alfons. T’ho juro per ma mare. A vegades no menjo”.

A peus de la Seu Vella, lluny de les mirades de reprovació d’altres temporers, Diallo mostra una còpia de la doble denúncia que va presentar a Inspecció de Treball el 2014. Hi explicava que havia estat treballant per a dos pagesos de la Granadella des de 2009 fins feia res, i que des del principi li havien promès que li farien contracte, però que mai no l’hi van fer. Concloïa sol·licitant que li’n fessin un, perquè això l’ajudaria a regularitzar la seva situació. No en va treure res.

En parlar dels esculls, d’abans i d’ara, s’encén: “Cada dia em demano què estic fent aquí, però no puc tornar al meu país amb les butxaques buides”. Al Senegal era pescador. Hi té tres germanes i un germà, i una filla de 17 anys que no veu des que en tenia dos. Quan té feina, envia diners a la família. Ousmane Diallo (no és el seu nom real) no triga a desdir-se’n: “Aviam, si aconseguís arreglar la meva situació, m’agradaria quedar-me aquí. No vull tornar al Senegal. Què hi ha allà?”.